

הנחיות היועץ המשפטי לממשלה	משפט פלילי סדר הדין הפלילי - עיכוב הליכים
תאריך: כ"ו כסלו התשס"ג, 1 דצמבר 2002 מספר הנחיה: 4.3031 (90.011)	עיכוב הליכים בעבירות פיסקליות וכלכליות

## עיכוב הליכים בעבירות פיסקליות וכלכליות

### תוכן עניינים

1.	כללי	1
2.	הגשת בקשה לעיכוב הליכים	3
3.	הטיפול בבקשה לעיכוב הליכים על-ידי הגוף התובע	3
4.	הטיפול בבקשה בפרקליטות המדינה	3
5.	החלטה	4
6.	הוראות כלליות	5
7.	שיקולים בעיכוב הליכים	5
8.	עיכוב הליכים בעבירה מינהלית	6
	נספחים	7

בעבירות פיסקליות וכלכליות, כאשר מתקיימים שיקולים המצדיקים עיכוב הליכים, ניתן להתנות את עיכוב ההליכים בתשלום כופר. סמכות היועץ המשפטי לממשלה לעכב הליכים בעבירות אלה תופעל בהתאם להוראות הקבועות בהנחיית היועץ המשפטי לממשלה 4.3030 "עיכוב הליכים פליליים". הנחיה זו באה להוסיף על האמור בהנחיה הכללית בדבר עיכוב הליכים.

### 1. כללי

1.1 עבר אדם עבירה שבגינה ניתן להשית כופר, והוגש נגדו כתב אישום, רשאי הוא להגיש בקשה לעיכוב הליכים, ליועץ המשפטי לממשלה, בהתאם להוראת סעיף 231 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב - 1982, והנחיית היועץ המשפטי לממשלה בדבר עיכוב הליכים פליליים (מס' 4.3030).

במקרים מיוחדים רשאי גם תובע להגיש בקשה, מטעמים מיוחדים שיירשמו. לעניין זה ראו גם הנחיית היועץ המשפטי לממשלה 4.3011 "התליית הליכים בשל חוסר אפשרות לאתר עד".

1.2 הסמכות לעכב הליכים פליליים תמורת תשלום כופר, לאחר הגשת כתב אישום, בעבירות פיסקליות וכלכליות, מתקיימת, בין היתר, לגבי עבירות המוזכרות בחיקוקים שלהלן:



- \* סעיף 221 לפקודת מס הכנסה ;
- \* סעיף 101 לחוק מיסוי מקרקעין (שבח, מכירה ורכישה), התשכ"ג - 1963 ;
- \* סעיף 121 לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו - 1975 ;
- \* סעיף 15 לחוק הפיקוח על המטבע, התשל"ח - 1978 ;
- \* סעיף 231 לפקודת המכס ;
- \* סעיף 60 לחוק מס רכוש וקרן פיצויים, התשכ"א - 1961 ;
- \* סעיף 57 לפקודת הנמלים [נוסח חדש], התשל"א - 1971 ;
- \* סעיף 49 לפקודת המשקאות המשכרים (ייצור ומכירה) [נוסח חדש] ;
- \* סעיף 14 לפקודת סימני סחורות ;
- \* סעיף 55 לחוק היטלי סחר, התשנ"א - 1991 ;
- \* סעיף 38 לחוק פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים, התשנ"ו - 1996 ;
- \* סעיף 25 לחוק מס קניה (טובין ושירותים), התשי"ב - 1952 ;
- \* סעיף 8 לחוק ההתיישבות החקלאית (סייגים לשימוש בקרקע חקלאית ובמים), התשכ"ז - 1967 ;
- \* סעיף 18 לחוק רישוי שירותי התעופה, התשכ"ג - 1963 ;
- \* סעיף 3 לחוק שירות הציבור [מתנות], התש"ס - 1979 ;
- \* סעיף 29 לחוק הבלו על הדלק, התשי"ח - 1958 ;
- \* סעיף 17 לפקודת הכהילים המפוגלים [נוסח חדש].

1.3 ככלל, בשאלת הסמכות הפרסונלית לנטילת כופר והפסקת ההליך המשפטי, נוצרה על-ידי המחוקק הבחנה בין השלב הקודם להגשת כתב אישום לבין השלב שלאחר הגשת כתב אישום. במרבית ההוראות נקבע, כי לאחר שהוגש נגד נאשם כתב אישום נטילת כופר טעונה הסכמת היועץ המשפטי לממשלה.

אך לא כך בכלל ההוראות הנזכרות לעיל. למשל, בסעיף 221 לפקודת מס הכנסה לא נעשתה כל הבחנה, לעניין הסמכות לנטילת כופר, בין שני השלבים הללו. לאור הוראת סעיף 231 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב - 1982, הסמכות להחליט בבקשות כופר, לאחר שהוגש כתב אישום, נתונה ליועץ המשפטי לממשלה.

בהתאם לכך גובש נוהל בין רשויות המס לבין היועץ המשפטי לממשלה, וחלוקת סמכויות זו עולה כמובן בקנה אחד עם מדיניות אחידה בטיפול בבקשות כופר בעבירות מס.



**2. הגשת בקשה לעיכוב הליכים**

- 2.1 בקשה לעיכוב הליכים תוגש לגוף התובע בתיק.
- 2.2 בקשה אשר הוגשה שלא באמצעות הגוף התובע בתיק, אלא במישרין ליועץ המשפטי לממשלה או לפרקליטות המדינה, ינהגו בה כדלקמן:
- 2.2.1 אם הוגשה הבקשה על-ידי המבקש עצמו, תשלח פרקליטות המדינה את הבקשה אל הגוף התובע שבטיפולו מצוי העניין ותבקשו להמציא לה את כל החומר שבידיו עם חוות דעתו המנומקת. הודעה על כך תישלח למבקש (נספח מס' 1).
- 2.2.2 הוגשה הבקשה על-ידי שלוחו של המבקש, תחזיר אליו פרקליטות המדינה את הבקשה בצירוף טופס מיוחד לעניין זה (נספח מס' 2).

**3. הטיפול בבקשה לעיכוב הליכים על-ידי הגוף התובע**

- 3.1 הגוף התובע יחווה דעתו באשר לבקשה. המלצתו המנומקת תתייחס לטענות העובדתיות והמשפטיות שנטענו בבקשה לעיכוב ההליכים, ותתבסס, בין היתר, על המלצת הגוף המקצועי, המופקד על הפעלת החוק. המלצת הרשות הרלוונטית תינתן על-ידי ראש הרשות או על-ידי מי שיוסמך על-ידו לעשות כן.
- 3.2 הגוף התובע יעביר את התיק עם המלצתו לפרקליטות המדינה בצירוף אלה:
- (א) הבקשה לכופר או עיכוב ההליכים;
  - (ב) כתב האישום;
  - (ג) המלצות הגוף המקצועי - רשויות המס;
  - (ד) רישום פלילי מעודכן;
  - (ה) מידע על קנסות שהוטלו בעבר.
- כן יצוין המועד הקרוב לדיון בבית-המשפט, כדי לקדם ככל הניתן החלטה בבקשה טרם הדיון. יש להקפיד על צירוף כל האמור לעיל, שכן מסמכים חסרים מעכבים את הטיפול בבקשה בפרקליטות המדינה, וגורמים שיהוי שלא לצורך.
- 3.3 מקום בו סבור הגוף המקצועי שיש מקום להיענות לבקשה לעיכוב ההליכים, יציין בהמלצתו את סכום הכופר שראוי להשית על הנאשם, במקרה של עיכוב ההליכים נגדו.
- 3.4 מקום בו סבור הגוף המקצועי שאין להיענות לבקשה או שהשאיר את ההחלטה לשיקולו של היועץ המשפטי לממשלה, אין כמובן צורך בציון סכום הכופר, אף שבמקרה שהושארה ההחלטה לשיקול דעת, יוכל הגוף המקצועי להציע סכום כופר למקרה שתתקבל.



**4. הטיפול בבקשה בפרקליטות המדינה**

- 4.1 הוגשה בקשה לעיכוב הליכים פליליים בעבירות כופר כסף לפרקליטות המדינה, ייפתח בארכיב פרקליטות המדינה תיק "עיכוב פעולות" (בכריכה חומה בהירה) שבו תתויק בקשת העיכוב. הטיפול יהיה בהתאם להוראות סעיף 5 להנחיית היועץ המשפטי לממשלה 4.3030 "עיכוב הליכים פליליים".
- 4.2 הפרקליט המטפל בתיק יבדוק את התיק ויחווה דעתו על הבקשה. לאחר מכן, יעבירו עם חוות דעתו להחלטת היועץ המשפטי לממשלה, אשר רק לו הסמכות להחליט על עיכוב הליכים בתיקים אלה.

**5. החלטה**

- 5.1 היועץ המשפטי לממשלה רשאי לדחות את הבקשה, להיענות לה ולעכב את ההליכים או לעכב את ההליכים בתנאים שיקבע. ההחלטה בתיק תהא מנומקת. התנאים יכללו בדרך-כלל, אך לא תמיד, כופר; הם עשויים לכלול גם מכתב חרטה והתחייבות לעתיד, ולעתים אף התנדבות לתועלת הציבור.
- 5.2 ניתנה החלטה בתיק, בין לחיוב ובין לשלילה, תישלח הודעה על כך למבקש והעתק ממנה, בצרוף תיק התביעה, לגוף התובע.
- 5.2.1 החלטה לדחות את הבקשה תהיה לפי הנוסח שבנספח מס' 3 להנחיה, ורשאי היועץ המשפטי לממשלה להוסיף ולציין בה את תמצית ההנמקה שבתיק. העתק מן ההחלטה יישלח לגוף המקצועי.
- 5.2.2 בהחלטה לעכב את ההליכים בכפוף לתשלום כופר כסף, יקבע היועץ המשפטי לממשלה את המועד לתשלום או יטיל על הגוף המקצועי את קביעתו בהסדר כלהלן:
- (א) מקום בו המלצת הגוף המקצועי היתה חיובית - יודיע היועץ המשפטי לממשלה על החלטתו למבקש, לגוף התובע ולגוף המקצועי (בהתאם לנספח מס' 4 להנחיה). הגוף התובע ו/או הגוף המקצועי יבואו בדברים עם המבקש בקשר לתשלום הכופר, בהתאם להחלטת היועץ המשפטי לממשלה.
- (ב) שילם המבקש את סכום הכופר שהושת עליו, יודיע על כך הגוף התובע ו/או הגוף המקצועי ליועץ המשפטי לממשלה, וזה ימסור הודעה בדבר עיכוב ההליכים



לבית-המשפט (נספח מס' 5 להנחיה). הודעה על כך תישלח למבקש, והעתק ממנה לגוף התובע ולגוף המקצועי (נספח מס' 5א להנחיה).

5.2.3 מקום בו המלצת הגוף המקצועי היתה שלילית או שהשאירה את העניין לשיקול דעת היועץ המשפטי לממשלה, יפנה הפרקליט שטיפל בתיק בפרקליטות המדינה אל הגוף המקצועי, על מנת שזה ימליץ בדבר גובה הכופר שיש להשית על הנאשם, עובר להחלטה בדבר עיכוב ההליכים נגדו.

נתקבלה המלצה כאמור, יפעל היועץ המשפטי לממשלה בהתאם לאמור בסעיף 5.2.2 לעיל.

## 6. הוראות כלליות

6.1 ככלל, החלטה בדבר עיכוב הליכים בעבירות מס, תינתן רק לאחר שהנאשם הסדיר את יתרת חובו לרשויות המס, כאמור בסעיף 5.3 להנחיה זו. **במקרים מיוחדים, ומטעמים שיירשמו, כגון, שטרם הוכנה השומה האזרחית או שהתנאה כאמור עלולה לגרום לשיהוי הטיפול, רשאי היועץ המשפטי לממשלה לעכב הליכים פליליים נגד נאשם בטרם הוסדר חובו לרשויות המס.**

6.2 הוגשה בקשה נוספת על-ידי הנאשם, לאחר שהחליט היועץ המשפטי לממשלה בדבר עיכוב הליכים, תטופל כבקשה חוזרת לעיכוב הליכים. בקשה נפרדת לפרישת תשלומי הכופר שהושת תועבר ליועץ המשפטי לממשלה עם המלצת הגוף המקצועי, להחלטתו.

## 7. שיקולים בעיכוב הליכים

להלן שיקולים מנחים לעניין ההמלצה וההחלטה על עיכוב הליכים פליליים בעבירות כופר כסף:

### 7.1 שיקולים בעד עיכוב הליכים

- (א) קולת העבירה - סכום השמטה קטן יחסית, מידת האשם של הנאשם, פסיקת בית-המשפט במקרים דומים.
- (ב) מידת מעורבותו ויזומתו של הנישום בביצוע העבירה (עבריון עיקרי מול נגרר).
- (ג) מצב אישי של הנישום - גיל מבוגר, מחלה קשה או נכות, אסון אישי וכיוצא באלה. (במקרים המתאימים ניתן להפנות את המבקשים למשרד הבריאות לצורך קבלת חוות-דעת רפואית עדכנית וזאת על-פי ההסדר שגובש בין היועץ המשפטי לממשלה לבין משרד הבריאות).
- (ד) מצבם של בני משפחה התלויים בנאשם.
- (ה) העניין הציבורי של הבאת הנישום לדין - הנזק מניהול המשפט יעלה על התועלת שבו, העומס על מערכת המשפט ומשקל ההרתעה.



במקרים חריגים יילקחו בחשבון גם :

- (ו) היותו של המבקש נכה צה"ל ורקע בטחוני אחר, ותרומתו לציבור.
- (ז) מידת שיתוף הפעולה של הנישום במהלך חקירה.
- (ח) חלוף זמן קיצוני - אם העיכובים לא נגרמו על-ידי הנאשם.

## 7.2 שיקולים נגד עיכוב הליכים

- (א) עבריו מועד - הרשעות קודמות, עבירה חוזרת, הוטל כופר בעבר.
- (ב) חומרת העבירה - משך ביצועה, אי הסרת המחדל, סכום ההעלמה.
- (ג) עבירה של מייצג במסגרת תפקידו כמייצג.
- (ד) גורם ההרתעה בענפים מסוימים (ענפים שהעבירות בהם הפכו ל"מכת מדינה").
- (ה) עבירה בתחום שיש בו חובת אמון או נאמנות.
- (ו) מקום בו נוסף לעבירה בתחום המס, נעברו עבירות לפי חוק העונשין, התשל"ז - 1977 או לפי כל דין אחר.
- (ז) הוצע לנאשם לשלם כופר בעבר והנאשם סירב לשלמו.
- (ח) היות העבירה עבירת מס מהותית, המלווה בכוונה להתחמק ממס.

## 8. עיכוב הליכים בעבירה מינהלית

- 8.1 לפי חוק העבירות המינהליות, התשמ"ו - 1985, לא ישולם כופר בגין עבירה שנקבעה כמינהלית (סעיף 25). עבירות כאלה קבועות בחיקוקי מס שונים.

על הפרקליט המטפל בתיק בפרקליטות המדינה לבדוק בכל מקרה האם מדובר אכן בעבירה מינהלית. זאת, על-פי הקבוע בחוק העבירות המינהליות וכן בתקנות העבירות המינהליות (קנס מינהלי - חיקוקי מסים), התשמ"ז - 1987.

- 8.2 התקבלה בקשה לעיכוב הליכים בעבור קנס, ייבחנו הגורמים הבאים, על-פי סדרם :

8.2.1 האם יש עילה לעיכוב;

8.2.2 האם יש מקום להתנות העיכוב בתשלום כלשהו;

8.2.3 אם התשובה לשאלות אלה היא בחיוב:

(א) אם מדובר בעבירה מינהלית - אין מקום כאמור לתשלום כופר. עיכוב ההליכים

יותנה בתשלום שלא יעלה על גובה הקנס המינהלי המותר בגין העבירה.

(ב) אם מדובר בעבירות שניתן להשית בגינן כופר, גובה הכופר ייקבע על-פי אמות

המידה המקובלות, אך לא יותר מגובה הקנס המותר בגין אותן עבירות.



**נספחים****נספח מס' 1**

לכבוד

-----  
-----  
-----

א.ג.נ,

הנדון : בקשתך מיום לעיכוב הליכים בתיק

בקשות לעיכוב הליכים בעבירות כלכליות ופיסקליות נדונות על-ידי היועץ המשפטי לממשלה, לאחר שהן מובאות בפניו יחד עם תיק החקירה ועם חוות דעת הגורמים המקצועיים והגוף התובע.

משום כך נקבע נוהל, לפיו המבקש עיכוב הליכים מפנה את בקשתו אל היועץ המשפטי לממשלה באמצעות הגוף התובע, שהגיש את כתב האישום, כדי שיעבירה למשרדנו יחד עם התיק וחוות הדעת כמפורט לעיל.

פנייתך התקבלה ישירות במשרדנו, ולפיכך העברנו אנו את בקשתך אל -

1. פרקליט מחוז \_\_\_\_\_.
2. נציבות מס הכנסה.
3. אגף המכס ומס ערך מוסף.
4. אחר \_\_\_\_\_.

וביקשנו להעביר אלינו את התיק עם חוות הדעת הרלוונטיות.

עם קבלת תיק החקירה עם הערות הגופים הנזכרים לעיל תובא בקשתך בפני היועץ המשפטי לממשלה.

אם הנך מבקש להחיש את הטיפול בעניין תוכל לפנות ישירות אל היחידה המסומנת לעיל ולבקש כי זו תדאג להעביר אלינו את החומר בהקדם.

בכבוד רב,

מזכירות פרקליטות המדינה



נספח מס' 2

לכבוד

-----  
 -----  
 -----

א.ג.נ,

הנדון: בקשה לעיכוב הליכים בתיק

סמך: \_\_\_\_\_

הריני לאשר קבלת מכתבך שבסמך.

אבקש להודיעך, כי לפי הנוהל שנקבע להגשת בקשות לעיכוב הליכים, יש להגיש בקשות אלה ליועץ המשפטי לממשלה באמצעות פרקליט המחוז (אם כתב-האישום הוגש על-ידי הפרקליטות), או (במקרים אחרים) באמצעות המשרד או הגוף שהגיש את כתב האישום.

נוכח האמור לעיל, מוחזר בזאת מכתבך שבסמך, והנך מתבקש להגישו בדרך המקובלת. נודה על הגשת הבקשה בשני עותקים.

בכבוד רב,

מזכירות פרקליטות המדינה



נספח מס' 3

לכבוד

-----  
 -----  
 -----

א.ג.נ,

הנדון : בקשתך לעיכוב הליכים בת.פ. \_\_\_\_\_  
 מדינת ישראל נגד \_\_\_\_\_  
בבית-משפט  
 מכתבך מיום \_\_\_\_\_

היועץ המשפטי לממשלה מילא את ידי להודיעך, כי בחן את נסיבותיו של העניין, העובדות והמשפטיות, וכן את העילות הנטענות להנמקת הבקשה לעיכוב ההליכים, אולם לא מצא עילה ראויה לעיכוב ההליכים.

בכבוד רב,

לשכת היועץ המשפטי לממשלה

העתק : מנהלת המחלקה הפיסקלית בפרקליטות המדינה

מחלקת חקירות, נציבות מס הכנסה ומיסוי מקרקעין, רח' כנפי נשרים 5 ירושלים  
 [או] אגף המכס ומס ערך מוסף, משרד האוצר, רח' אגרון 32 ירושלים  
 שלכם \_\_\_\_\_ מיום \_\_\_\_\_



נספח מס' 4

לכבוד

-----  
 -----  
 -----

א.ג.נ,

הנדון : בקשתך לעיכוב הליכים בת.פ. \_\_\_\_\_  
 מדינת ישראל נגד \_\_\_\_\_  
בבית-משפט  
 מכתבך מיום \_\_\_\_\_

הנני להודיעך, כי היועץ המשפטי לממשלה ישקול עיכוב ההליכים בתיק זה, בכפוף לתשלום כופר כסף בסך \_\_\_\_\_ ₪ בלו"ז שייקבע על-ידי נציבות מס-הכנסה / אגף המכס ומס ערך מוסף.

שולם הסכום במועד שייקבע, יובא תיק זה בפניו למתן החלטה על עיכוב ההליכים, ואם לאו - יימשכו ההליכים.

בכבוד רב,

לשכת היועץ המשפטי לממשלה

העתק : מנהלת המחלקה הפיסקלית בפרקליטות המדינה

מחלקת חקירות, נציבות מס הכנסה ומיסוי מקרקעין, רח' כנפי נשרים 5 ירושלים  
 [או] אגף המכס ומס ערך מוסף, משרד האוצר, רח' אגרון 32 ירושלים  
 שלכם \_\_\_\_\_ מיום \_\_\_\_\_



נספח מס' 5

בבית-משפט \_\_\_\_\_ ב \_\_\_\_\_ ת.פ. \_\_\_\_\_

המאשימה: מדינת ישראל

- נ ג ד -

הנאשם: \_\_\_\_\_

ת.ז. \_\_\_\_\_

הודעה על עיכוב הליכים פליליים

בתוקף סמכותי לפי סעיף 231 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב - 1982, הנני מתכבד להודיע לבית-המשפט הנכבד, כי החלטתי לעכב את ההליכים הפליליים נגד הנאשם בתיק זה, וזאת... (כאן יפורטו הטעמים).

( - )

היועץ המשפטי לממשלה

ירושלים, (תאריך עברי)

(תאריך לועזי)



נספח מס' 5א

לכבוד

-----  
 -----  
 -----

א.ג.נ,

הנדון : בקשתך לעיכוב הליכים בת.פ. \_\_\_\_\_  
 מדינת ישראל נגד \_\_\_\_\_  
בבית-משפט \_\_\_\_\_  
 מכתבך מיום \_\_\_\_\_

היועץ המשפטי לממשלה מילא את ידי להודיעך, כי לאחר ששולם סכום הכופר שהושת עליך / על מרשך החליט להיענות לבקשה ולעכב את ההליכים המשפטיים בתיק שבנדון. (אם העיכוב הותנה בתנאים נוספים פרט לכופר, יפורטו התנאים).

עם זאת, היועץ המשפטי לממשלה נותן לך / למרשך בזאת אזהרה, כי אם תעבור/ יעבור עבירה תוך התקופה הקבועה בחוק ישקול היועץ המשפטי לממשלה חידוש ההליכים בתיק זה.

בכבוד רב,

לשכת היועץ המשפטי לממשלה

העתק : [הגוף התובע] בצירוף תיקכם מס' \_\_\_\_\_